



Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Чортківського районного суду Тернопільської області

25.02.2026

м. Тернопіль, 2026 рік

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НППМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 25.02.2026 року групою НППМ здійснено відвідування Чортківського районного суду Тернопільської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НППМ у складі:

Біловус Людмила Романівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НППМ);

Коновалова Вікторія Віталіївна, представник громадської організації (регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

Загальна інформація.

Суд розташований у двоповерхової будівлі, яка знаходиться за адресою: вулиця Степана Бандери, будинок 13, м. Чортків, Тернопільська область, 48500 (фото 1).

В.о. голови суду – Запорожець Лариса Миколаївна;

Керівник апарату суду – Грузинська Наталія Сергіївна.

Штатна чисельність працівників суду – 34 особи, серед яких 5 суддів.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Тернопільській області.

При вході до будівлі наявна вивіска із зазначенням повної назви суду та кнопка виклику персоналу для маломобільних груп населення, сходову клітину центрального входу обладнано бічними поручнями (фото 2).

Пропускний режим та охорону суду здійснюють працівники Територіального управління Служби судової охорони у Тернопільській області. У суді функціонує протипожежна та охоронна системи. У загальному доступі зазначено інформацію з адресами найближчих сховищ та укриттів на випадок сигналу повітряної тривоги або інших надзвичайних ситуацій.

У приміщенні суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, розклад судових засідань, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правничої допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів, зразками заяв тощо (фото 3).

Двері кабінетів містять таблички з надписами, що також містять інформацію нанесену шрифтом Брайля.

У суді наявні 5 залів судових засідань, з яких 2 використовуються для розгляду кримінальних справ. Зали судових засідань для розгляду кримінальних справ забезпечено обладнанням для відеоконференцзв'язку та кабіною для обвинувачених (підсудних), засуджених зі спеціального захисного скла, наявна кнопка виклику охорони (фото 4, 5).

На день відвідування групою НПМ кримінальні справи у суді не розглядалися. Загальна кількість справ на розгляді суду, де підсудні перебувають під вартою – 18. Попереднє відвідування суду групою НПМ не здійснювалося.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2. ДБН В.2.2-26:2010 Будинки і споруди. Суди, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010), де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано два зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано шість камер.

Натомість у суді взагалі відсутні камери для утримання обвинувачених (підсудних), засуджених. Обвинувачених (підсудних), засуджених доставляють одразу у зал для розгляду кримінальних справ.

За таких обставин в суді не може забезпечуватись роздільне розміщення чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також інших осіб. Незабезпечення належними умовами обвинувачених (підсудних), засуджених призводить до порушення їх прав на гідні умови тримання під час перебування.

2. Окрім того, у порушення пункту 6.5.1 ДБН В.2.2-26:2010 у суді відсутній санітарний вузол для обвинувачених (підсудних), засуджених та конвою.

3. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, затверджених Економічною та соціальною радою ООН та пункту 22.5 Європейський пенітенціарних правил, затверджених Комітетом міністрів Ради Європи від 12.11.1987 та вимог пункту 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 №

613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), обвинувачені (підсудні), засуджені не мають доступу до чистої питної води. Ємкості для питної води та одноразовий посуд відсутні.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

4. У порушення статті 18¹ Кодексу цивільного захисту України, у будівлі суду відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування громадян під час надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

5. У порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 13 Інструкції, у приміщенні суду маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених не ізолюваний.

Конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до залів засідань для розгляду кримінальних справ здійснюється через головний вхід загальним коридором, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку.

6. У порушення пункту 14 Інструкції, для спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених не передбачено бокс або огорожену стоянку, та вільний під'їзд до неї.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України) та інших маломобільних груп населення.

7. У порушення вимог статті 26 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», а також положень Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд», затверджених Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 328 (далі - ДБН Інклюзивність), у суді відсутні умови для вільного доступу та участі у судових засіданнях осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Усупереч вимогам пункту 6.1.8. ДБН Інклюзивність будівля суду не обладнана пандусами чи підйомником. Враховуючи, що доступ до приміщень суду можливий лише за допомогою сходів, дане порушення унеможливує особам з інвалідністю та маломобільним групам населення вільний доступ до приміщень суду без сторонньої допомоги (фото 8).

8. У порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення через неможливість потрапляння людини на кріслі колісному до приміщень та відсутній вільний доступ до нього для людей, які пересуваються на кріслах колісних.

9. У порушення вимог пункту 6.3.1 ДБН Інклюзивність, на всіх сходах будівлі суду відсутнє контрастне маркування першої та останньої сходинки, яке повинне бути видно людям, які підіймаються і спускаються по сходах.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

10. У порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможлиблює реалізацію їх права на захист. Таке спілкування відбувається у камері для обвинувачених (підсудних), засуджених, що не забезпечує його конфіденційності.

У справі «Фіртсов проти Росії» (скарга №67312/12) Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до ЄСПЛ і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації, оскільки проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Тернопільській області, Чортківському районному суду Тернопільської області відповідно до їх компетенції вжити заходів:

1. Опрацювати питання щодо забезпечення у суді необхідної кількості камер для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених з розрахунку не менше ніж 4 м² на особу, передбачивши щонайменше три камери на кожному залу судових засідань для розгляду кримінальних справ.

2. Вжити заходів щодо облаштування в суді санітарного вузла для обвинувачених (підсудних), засуджених.

3. Забезпечити доступ обвинувачених (підсудних), засуджених до питної води.

4. Опрацювати питання щодо облаштування у будівлі суду найпростішого укриття.

5. Забезпечити в суді ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до зали судових засідань.

6. Вжити заходи щодо облаштування для спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених боксу, огороженої стоянки та вільний під'їзд до неї.

7. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду.

8. Вжити заходів щодо обладнання окремої кімнати для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими.

Додаток: фототаблиця на 2 арк.

**Керівник групи НПМ
головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**



Людмила БІЛОВУС

Фототаблиця до звіту

Фото 1



Фото 2

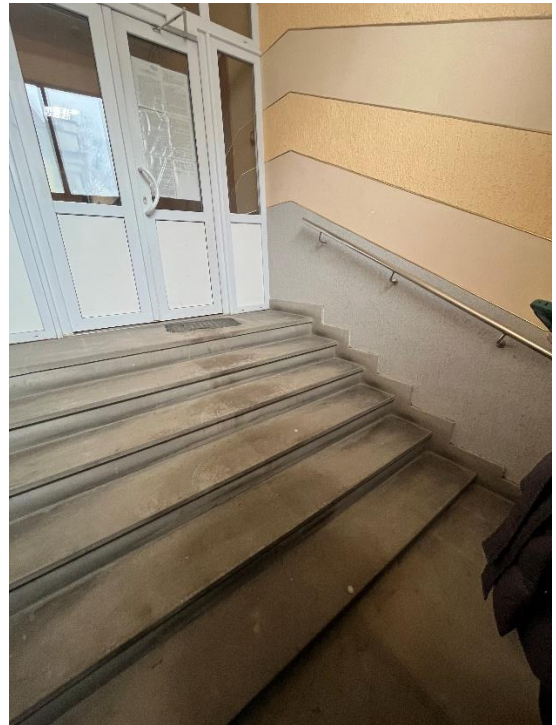


Фото 3



Фото 4



Фото 5



Фото 6

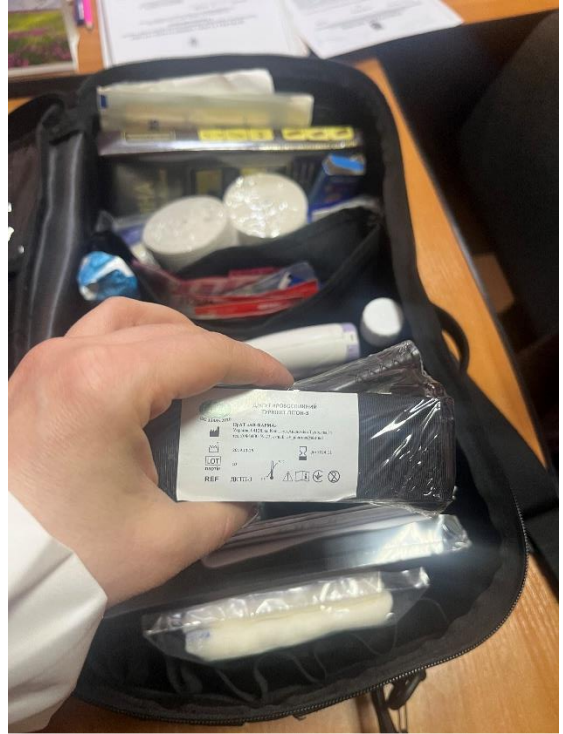


Фото 7

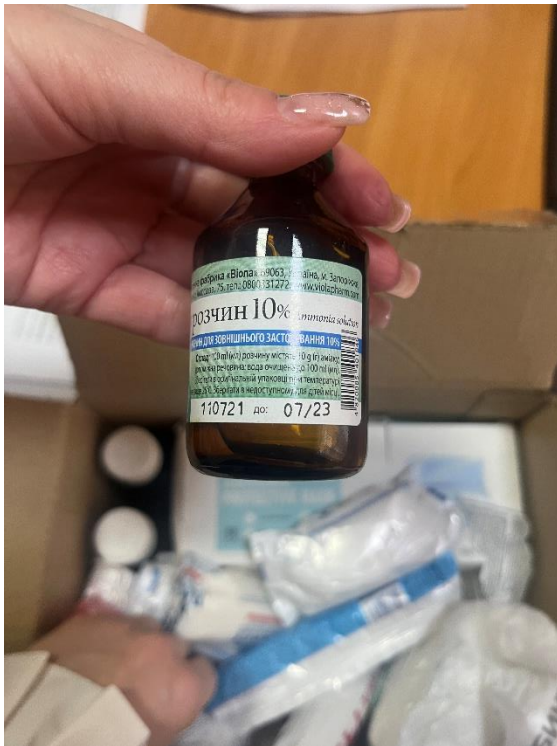


Фото 8

